

REPUBLIKA HRVATSKA
OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA
SKUPŠTINA

Materijal za sjednicu

**INFORMACIJA O STANJU,
GOSPODARENJU I ZAŠTITI
ŠUMA NA PODRUČJU
OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE**

Materijal pripremili:

- *Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Osječko-baranjske županije*
- *"Hrvatske šume"*
Uprava šuma Podružnica Osijek
Uprava šuma Podružnica Našice
Uprava šuma Podružnica Vinkovci
Uprava šuma Podružnica Požega

Osijek, svibnja 2016.

**INFORMACIJA O STANJU,
GOSPODARENJU I ZAŠTITI
ŠUMA NA PODRUČJU
OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE**

1. UVOD

Prema Zakonu o šumama ("Narodne novine" broj 140/05., 82/06., 129/08., 80/10., 124/10., 25/12., 68/12. i 148/13.), šume i šumska zemljišta dobra su od interesa za Republiku Hrvatsku te imaju njezinu osobitu zaštitu. Gospodarenje šumama u vlasništvu Republike Hrvatske, osim privatnih šuma i šumskih zemljišta povjereno je "Hrvatskim šumama" d.o.o., Zagreb koje su u stopostotnom vlasništvu Republike Hrvatske. Poslovanje poduzeća karakteriziraju sljedeće specifičnosti:

1. financira se uglavnom prihodom ostvarenim od prodaje drva, usluga prijevoza drvnoj industriji i doprinosa uplaćenih za općekorisne funkcije šuma,
2. dugi proizvodni ciklus (kod hrastovih sastojina on traje 140 - 160 godina),
3. obveza održavanja proizvodne osnove na nepromijenjenoj razini (može se sjeći samo dio prirasta),
4. obveza obnove šuma kako u kontinentalnom tako i na krškom šumskom zemljištu,
5. obveza održavanja i poboljšanja općekorisnih i ekoloških funkcija šuma.

Organizacija "Hrvatske šume" d.o.o. je trostupanjska: Direkcija u Zagrebu - Uprave šuma Podružnice - Šumarije.

Na području Osječko-baranjske županije šumama gospodare:

- Uprava šuma Podružnica Osijek sa šumarijama - Batina, Baranjsko Petrovo Selo, Darda, Tikveš, Đakovo, Levanjska Varoš, Osijek i Valpovo.
- Uprava šuma Podružnica Našice sa šumarijama - Našice, Đurdenovac, Donji Miholjac i Koška.
- Uprava šuma Podružnica Vinkovci sa šumarijama - Mikanovci (dio) i Strizivojna (dio).
- Uprava šuma Podružnica Požega sa šumarijom Čaglin (dio).

Na organiziranju i izvršenju zadataka upravljanja i gospodarenja šumama i izvršenju istih po Upravama šuma zaposleno je na dan 31.12.2015. godine ukupno 707 radnika, što je vidljivo iz tablice:

Tablica 1. Struktura zaposlenih

Rbr	Uprava šuma	Zanimanje				Ukupno
		dipl. inženjer šumarstva	šumarski tehničar	proizvodni radnik	prateće osoblje	
1.	Osijek	66	74	136	81	357
2.	Našice	35	51	153	71	310
3.	Vinkovci	4	10	22	4	40
4.	Ukupno	105	135	311	156	707

Izvor podataka: Uprave šuma Podružnica Osijek, Našice, Vinkovci i Požega.

Sukladno članku 15. Zakona o šumama na teritoriju Republike Hrvatske ustanovljeno je jedno šumskogospodarsko područje u cilju osiguranja jedinstvenog i trajnog gospodarenja šumama i šumskim zemljištem. Za šumskogospodarsko područje donosi se šumskogospodarska osnova područja.

Šumskogospodarsko područje dijeli se na gospodarske jedinice koje su prilagođene konfiguraciji terena, prometnicama te organizacijskim potrebama. Za njih se donose osnove gospodarenja. Osnovom gospodarenja za gospodarsku jedinicu utvrđuje se neposredno gospodarenje, vrsta i opseg radova za idućih 10 godina.

Osnove gospodarenja moraju biti u skladu sa šumskogospodarskom osnovom područja. Osnovu gospodarenja za gospodarsku jedinicu i šumskogospodarsku osnovu područja donose "Hrvatske šume" d.o.o., Zagreb, a odobrava resorno ministarstvo.

Šumama i šumskim zemljištima na kojima postoji pravo vlasništva gospodari se na temelju programa za gospodarenje šumama.

2. ŠUMSKI FOND

Stanje šumskog fonda na području Županije daje se tabelarno. Izvor podataka su osnove gospodarenja za sve gospodarske jedinice na našem području.

U tablici 2. dan je pregled površina šuma i šumskog zemljišta po šumarijama, upravama šuma.

2.1. Površina šuma

Tablica 2. Iskaz šumskih površina

Organizac. jedinica	Ukupno (ha)	Radno dostupno (ha)	Nedostupno (ha)
Batina	10.983,16	4.836,38	6.146,78
Baranjsko Petrovo Selo	7.022,95	3.579,56	3.443,39
Darda	12.415,31	7.416,36	4.998,95
Tikveš	11.724,42	11.724,42	0,00
Đakovo	6.438,81	6.438,81	0,00
Levanjska Varoš	4.611,78	4.611,78	0,00
Osijek	8.672,56	8.360,86	311,70
Valpovo	5.674,98	5.630,45	44,53
Uprava šuma Po Osijek	67.543,97	52.598,62	14.945,35
Našice	3.113,00	3.113,00	0
Đurđenovac	3670,00	3670,00	0
Donji Miholjac	8.666,00	8.666,00	0
Koška	9.182,00	9.182,00	0
Uprava šuma Po Našice	24.631,00	24.631,00	0
Mikanovci	260,59	260,59	0
Strizivojna	1.479,74	1.479,74	0
Uprava šuma Po Vinkovci	1.740,33	1.740,33	0
Čaglin	996,11	996,11	0
Uprava šuma Po Požega	996,11	996,11	0
Hrvatske šume ukupno	94.911,41	79.966,06	14.945,35

Izvor podataka: Uprave šuma Podružnica Osijek, Našice, Vinkovci i Požega.

Površine kojima gospodare Hrvatske šume i površine privatnih šuma (25.820,00 ha) ukupno čine 120.731,41 ha površina šuma na području Osječko-baranjske županije.

Površine šuma s lijeve obale Dunava u ukupnoj površini od 6.048 ha (Bačke šume) nisu dostupne kao posljedica ratnih zbivanja, a odnose se na iskazanu površinu Šumarije Batina. Ostale nedostupne šumske površine nisu dostupne zbog miniranosti terena i to u površini od 8.897,35 ha, na kojima je računski drvena zaliha 1.050.583 m³ i godišnji etat od 52.952 m³. U razdoblju 1999. - 2015. godine na području Uprave šuma podružnica Osijek razminirano je 20.932.954 m² šumskih površina, prosjeka i šumskih putova. Samo u 2015. godini razminirano je 796.974 m², a za to je utrošeno 5.092.664 kn.

Na području Osječko-baranjske županije je 15,74 % šumskih površina u državnim šumama nedostupno.

Tablica 3. Iskaz površina šuma

Organizacijska jedinica	Obrasle površine	Neobrasle	Neplodne	Ukupno
	ha			
Batina	8.226,55	711,73	2.044,88	10.983,16
B. P. Selo	5.720,20	1.053,71	249,04	7.022,95
Darda	7.269,10	4.656,60	489,61	12.415,31
Tikveš	4.605,91	5.772,52	1.345,99	11.724,42
Đakovo	5.942,14	459,55	37,12	6.438,81
Levanjska Varoš	4.155,77	431,08	24,93	4.611,78
Osijek	7.598,13	811,67	262,76	8.672,56
Valpovo	5.321,06	291,36	62,56	5.674,98
Uprava šuma Po. Osijek	48.838,86	14.188,22	4.516,89	67.543,97
Našice	3.004,22	64,06	44,78	3.113,06
Đurđenovac	3.436,32	128,10	105,93	3.670,35
Donji Miholjac	8.239,35	337,17	89,16	8.665,68
Koška	8.659,53	293,78	228,87	9.182,18
Uprava šuma Po. Našice	23.339,42	823,11	468,74	24.631,27
Mikanovci	251,22	3,85	5,52	260,59
Strizivojna	1.422,92	35,43	21,39	1.479,74
Uprava šuma Po. Vinkovci	1.674,14	39,28	26,91	1.740,33
Čaglin	970,74	16,20	9,17	996,11
Uprava šuma Po Požega	970,74	16,20	9,17	996,11
Hrvatske šume ukupno	74.823,16	15.066,81	5.021,71	94.911,68

Izvor podataka: Uprave šuma Podružnica Osijek, Našice, Vinkovci i Požega.

Šumovitost županije iznosi 29,49 %, što je ispod državnog prosjeka koji iznosi 44%.

2.1.1. Pregled stanja privatnih šuma na području Osječko-baranjske županije

Dio površina šuma koja je isključena iz površina državnih šuma, a kojima su gospodarile Hrvatske šume d.o.o., UŠP Našice, a za koje su izrađeni Programi za gospodarenje šumama šumoposjednika iznosi 10.536,36 ha. Programi su izrađeni za Gospodarske jedinice "Šume gospodarstva Adamovich" i "Šume gospodarstva Petrović". Ove površine vraćene su sljedećim nasljednicima: Marija Therresa Pejacsevich, Nicolas Keglevich, Marco i Ivan Pejacsevich, Paula Marija Pejacsevich, Ladislav i Nikolas Pedro Pejacsevich, Marija Teresa Blanckenstein.

Prema projektu Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva iz 2006. godine, a na temelju satelitskih i orto-foto snimaka utvrđena je površina neuređenih šuma, malih šumskih posjeda od 7.997 ha.

Površine privatnih šuma na području Osječko-baranjske županije :

Uređene šume, veliki šumski posjedi

- G.J. Faunus Selva	2.879,85 ha
- G.J. Fatuus Selva	2.689,62 ha
- G.J. Gazije Silva	1.063,92 ha
- G.J. Seona Silva	1.666,29 ha
- G.J. Šume Gospodarstva Adamović	1.121,80 ha
- G.J. Adamovich	659,32 ha
- G.J. Šume gospodarstva Baruna Pereira-Arnstein	455,56 ha
- Šume Nadbiskupija Đakovačko-Osječka	
- G.J. Breznica	2.148,71 ha
- G.J. Sjeverni Dilj	2.090,75 ha
- G.J. Vuka	3.576,58 ha
- G.J. Kujnjak-Rakovac-Mačkovac	1.884,81 ha
UKUPNO:	20.237,21ha

Uređene šume, mali šumski posjedi

- G.J.Gornja Baranja	1.226,27 ha
- G.J.Baranjske pridravske šume	386,04 ha
- G.J.Borovik-Dilj	536,15 ha
- G.J.Trumbetaš	229,25 ha
- G.J. Ledenik	1,43 ha
UKUPNO:	2.379,14 ha

UKUPNO: Veliki šumski posjedi: 22.616,35 ha

Neuređene šume, mali šumski posjed 3.203,65 ha

SVEUKUPNO: 25.820,00 ha

Podaci o površinama preuzeti iz osnove područja.

2.1.2. Izvršenja radova u 2015. godini u privatnim šumama na području Osječko-baranjske županije

Sječa i izrada:

POND (Opseg nužne doznake)	1. 814,12 m ³
ETAT (Po programu)	188.732,00 m ³
UKUPNO:	190.546,12 m³

Uzgojni radovi:

- Priprema staništa	1.470,09 ha
- Popunjavanje	299,91ha
- Sjetva i sadnja	11,59 ha
- Njega pomlatka	2.432,72 ha
- Njega mladika	482,33 ha
- Njega pod zastorom stare sastojine	1.074,19 ha
- Čišćenje sastojine	603,59 ha
- Doznaka PP	90.000,00m ³
- Doznaka GP	60.000,00m ³
- Zaštita šuma (DPS)	50,00 rd
- Održavanje šumskih prometnica	39,00km
- Čuvanje šuma	560,00 rd

2.1.3. Plan radova za 2016. godinu za privatne šume na području Osječko-baranjske županije

Sječa i izrada:

POND (Opseg nužne doznake)	5.000,00 m ³
ETAT (Po programu)	145.000,00 m ³
UKUPNO:	150.000,00 m³

Uzgojni radovi:

- Priprema staništa	82,13 ha
- Premazivanje panjeva	138,97 ha
- Popunjavanje	36,16 ha
- Njega pomlatka	290,84 ha
- Njega mladika	63,76 ha
- Žetva korova	46,90 ha
- Čišćenje sastojine - čišćenje koljika	76,36 ha
- Proreda (do 1/3 ophodnje) I dobni razred	121,09 ha
- Doznaka PP	90.000,00 m ³
- Doznaka GP	60.000,00 m ³
- Zaštita šuma (DPS)	50,00 rd
- Održavanje šumskih prometnica	169,05 km
- Čuvanje šuma	560,00 rd

Izvor podataka: Viši stručni savjetnik za šume šumoposjednika Savjetodavna služba, Podružnica Osječko-baranjske županije.

2.2. Drvna zaliha i prirast

U sljedećoj tablici daje se prikaz drvne zalihe i prirasta po UŠP za zadnjih pet godina:

Tablica 4. Drvna zaliha i prirast u 1000 m³

UŠP	Zaliha					Prirast				
	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Osijek*	8.286,00	8.191,00	8.261,00	8.342,00	8.342,00	321,00	321,00	323,00	323,00	322,00
Našice	7.703,48	7.853,33	7.392,66	7.393,83	6.816,27	213,30	215,45	200,66	197,30	177,98
Vinkovci	396,00	396,00	426,00	426,00	426,00	11,00	11,00	12,00	12,00	12,00
Požega	186,41	186,41	186,41	186,41	186,41	1,989	1,989	1,989	1,989	1,989
Hr.šume ukupno	16.571,41	16.626,74	16.266,07	16.348,24	15.770,68	546,989	549,439	537,649	534,289	513,969

Izvor podataka: Uprave šuma Podružnica Osijek, Našice, Vinkovci i Požega.

* bez Bačkih šuma - lijeva obala Dunava

3. GOSPODARENJE ŠUMAMA

Šume predstavljaju specifično prirodno bogatstvo čije se značenje ne može izraziti samo u gospodarskoj, nego još i više u ekološkoj i socijalnoj vrijednosti. Gospodariti tim resursom velika je obveza prema društvu u cjelini, a to znači racionalno koristiti njezine proizvodne mogućnosti, ali uz istovremeno i njenu obnovu.

Kod nas se šumama gospodari na načelima šumarske struke koja se izučava na Šumarskom fakultetu (Zagreb) i Šumarskom institutu (Jastrebarsko). Temeljno obilježje gospodarenja našim šumama je potrajno gospodarenje. Karakteristike takovog gospodarenja su: potrajnost šumskih površina, potrajnost drvne zalihe i potrajnost ekoloških funkcija. Opređeljenje je hrvatske šumarske struke i znanosti za prirodnu šumu i za njezin razvoj po ugledu na prašumu. Ovo opređeljenje dobiva sve više poklonika u europskoj šumarskoj struci i znanosti. Šuma koja je očuvala prirodne osobine je najstabilnija, daje najveće i gospodarske i ekološke vrijednosti.

Temeljni zadatak u gospodarenju šumama je uzgajanje šuma, to jest izbor vrste, načina i vremena rada u šumskom ekosustavu, koji će omogućiti da isti daje maksimalnu proizvodnju, stabilnost, a time i samoobnovljivost. Obnova sastojina obavlja se šumskim vrstama drveća koje su na tom staništu autohtone ili udomaćene. Važno je naglasiti da se ne može prirodna sastojina posjeći, a da prije toga nije obnovljena.

Sukladno navedenom, Zakon o šumama obvezuje sve koji gospodare šumama, na provedbu jednostavne i proširene reprodukcije šuma. Jednostavna biološka reprodukcija šuma (po novoj zakonskoj terminologiji Biološka obnova šuma 1 - 9) obuhvaća pripremne radove u obnovi sastojina, sadnju i sjetvu, njegu sastojina, mjere zaštite i čuvanja šuma, doznaku stabala za sječju, izradu osnova gospodarenja. Proširena biološka reprodukcija šuma (Biološka obnova šuma 10 - 16) obuhvaća pošumljavanje neobraslih površina, te konverziju i sanaciju sastojina, izgradnju i održavanje šumskih prometnica i razminiranje. Gospodarenje obuhvaća i iskorištavanje šuma i šumskih zemljišta, sporednih šumskih proizvoda, lovstvo, te rasadničku proizvodnju.

Uprave šuma na kontinentalnom dijelu obvezne su izdvajati sredstava za jednostavnu biološku reprodukciju (BOŠ 1 - 9) od ukupnog prihoda iskorištavanja šuma onoliko koliko je to potrebno za uspješno izvođenje tih radova, te 3% za proširenu biološku reprodukciju šuma (BOŠ 10 - 16). Prema Zakonu o šumama ovaj način financiranja primjenjuje se od 2007. i prema njemu se izdvaja, kako je rečeno, 3% za radove biološke obnove šuma (10 - 16), te za radove biološke obnove šuma (1 - 9) izdvaja se na teret djelatnosti iskorištavanja šuma onoliko koliko je potrebno.

Temeljni akt gospodarenja šumom je osnova gospodarenja. Godišnje gospodarenje šumama temelji se na godišnjim planovima gospodarenja koje donose "Hrvatske šume" d.o.o., a odobrava ga Nadzorni odbor "Hrvatskih šuma" kao organ upravljanja. Vlada Republike Hrvatske imenuje 6 članova Nadzornog odbora, a 1 člana zaposlenici "Hrvatskih šuma".

Godišnjim planovima gospodarenja planiraju se izvršiti radovi u opsegu najmanjeg prosječnog godišnjeg propisa osnove gospodarenja. Šumarstvo Osječko-baranjske županije iz svojih prihoda ne može osigurati reprodukciju šuma (obnovu šuma) kao i potrebna ulaganja u ceste, građevinske objekte i opremu. "Hrvatske šume" d.o.o. po članku 65. Zakonu o šumama obvezne su izdvojiti šumski doprinos u iznosu 3,5% (za nizinski dio) od cijene drvnih sortimenata na panju, odnosno 5% za brdsko - planinski dio, te općine od posebne državne skrbi. Navedeni šumski doprinos je prihod jedinica lokalne samouprave.

3.1. Obračunati šumski doprinosi po gradovima i općinama za 2015. godinu

Tablica 5. Uprava šuma Podružnica Osijek

Općina		Osnovica obračuna (kn)	Iznos obračuna (kn)
Antunovac	5%	62,79	3,14
Beli Manastir	5%	3.908.203,07	195.423,07
Belišće	3,5%	1.779.398,31	62.279,42
Bilje	5%	2.450.989,30	122.577,30
Bizovac	3,5%	2.895.161,36	101.334,10
Čeminac	5%	595.713,43	29.787,94
Čepin	3,5%	1.178.349,91	41.243,66
Darda	5%	6.303.311,83	315.231,86
Draž	5%	1.225.888,64	61.299,78
Donji Miholjac	3,5%	3.227,82	113,00
Drenje	3,5%	448.392,71	15.693,78
Đakovo	3,5%	776.236,87	27.169,23
Erdut	5%	4.545.187,58	227.325,35
Gorjani	3,5%	32.832,55	1.149,15
Jagodnjak	5%	32.256,81	1.612,93
Kneževi Vinogradi	5%	3.455.257,45	172.809,68

Levanjska Varoš	5%	1.292.690,38	64.643,08
Osijek	3,5%	3.184.635,88	111.463,16
Petlovac	5%	2.051.179,20	102.573,32
Petrijevci	3,5%	687.296,35	24.057,62
Popovac	5%	1.009.508,83	67.685,12
Satnica Đakovačka	5%	1.608.533,16	80.440,79
Semeljci	5%	101.019,62	5.051,36
Šodolovci	5%	475.456,73	23.776,37
Trnava	5%	745.788,72	37.291,88
Valpovo	3,5%	3.618.517,09	109.445,52
Viškovci	3,5%	171.632,30	6.006,92
Vuka	3,5%	863.180,03	30.213,00
Vladislavci	5%	1.082.204,10	54.113,29
UKUPNO		46.522.112,82	2.091.814,82

Izvor podataka: Uprava šuma Podružnica Osijek.

Tablica 6. Uprava šuma Podružnica Našice

Općina	Osnovica obračuna (kn)	Iznos obračuna (kn)
Donja Motičina (3,5 %)	109.837,00	3.844,17
Donje Viljevo (3,5 %)	3.505.558,08	122.700,91
Magadenovac (3,5 %)	4.701.760,31	164.572,02
Valpovo (3,5 %)	1.786.772,62	62.539,58
Podgorač (5 %)	1.722.391,99	86.133,60
Marijanci (3,5 %)	892.424,87	31.236,26
Koška (3,5 %)	11.272.319,11	394.534,05
Našice (3,5 %)	609.673,90	21.339,51
Feričanci (3,5 %)	2.972.476,47	104.039,20
Donji Miholjac (3,5 %)	16.869,41	590,43
Đurđenovac (3,5 %)	5.190.996,93	181.688,16
Podr. Moslavina (5 %)	1.718,16	85,92
UKUPNO	32.782.798,85	1.173.303,81

Izvor podataka: Uprava šuma Podružnica Našice.

Tablica 7. Uprava šuma Podružnica Vinkovci

Šumarija Strizivojna	Osnovica obračuna (kn)	Iznos obračuna (kn)
Općina Strizivojna (3,5%)	3.836.947,71	134.293,17
Općina Semeljci (3,5%)	617.862,57	21.625,19
UKUPNO	4.454.810,28	155.918,36

Izvor podataka: Uprava šuma Podružnica Vinkovci.

Tablica 8. Uprava šuma Podružnica Požega

Šumarija Čaglin	Osnovica obračuna (kn)	Iznos obračuna (kn)
Grad Našice (3,5%)	2.376.512,85	83.177,95
UKUPNO	2.376.512,85	83.177,95

Izvor podataka: Grad Našice.

Tablica 9. Hrvatske šume ukupno

Osječko-baranjska županija	Osnovica obračuna (kn)	Iznos obračuna (kn)
	86.136.234,80	3.504.214,94

Tablica 10. Privatne šume (Faunus Fatus, Faunus Selva, Grof Pejačević i N.B. Adamović

Općina/Grad	Osnovica obračuna (kn)	Iznos obračuna (kn)
Našice (3,5%)	10.149.935,14	355.247,73
Podgorač (3,5%)	767.542,85	26.864,00
Đurđenovac(3,5%)	9.475.326,00	331.636,41
Donja Motičina (3,5%)	4.501.200,00	157.542,00
UKUPNO	24.894.003,99	871.290,15

Izvor podataka: Grad Našice, Općine Podgorač, Đurđenovac i Donja Motičina..

Tablica 11. Privatne šume (Sunčane šume)

Općina/Grad	Osnovica obračuna (kn)	Iznos obračuna (kn)
Trnava (5%)	808.839,20	40.441,96
Levanjska Varoš (5%)	4.464.189,00	223.209,45
Drenje (3,5%)	164.388,85	5.753,61
Satnica Đakovačka (5%)	743.197,60	37.159,88
UKUPNO	6.180.614,65	306.564,90

Izvor podataka: Općine Trnava, L. Varoš. Drenje i Satnica Đakovačka.

Tablica 12. Privatne šume ukupno

Osječko-baranjska županija	Osnovica obračuna (kn)	Iznos obračuna (kn)
	31.074.618,64	1.177.855,05

Tablica 13. Osječko-baranjska županija sveukupno

Osječko-baranjska županija	Osnovica obračuna (kn)	Iznos obračuna (kn)
	117.210.853,44	4.682.070,00

3.2. Pošumljavanja novih površina za razdoblje 2011. - 2015. godine

Tablica 14. Pošumljavanja novih površina za razdoblje 2011. - 2015. godine

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
UŠP Osijek	38,71	42,43	23,17	52,79	65,65
UŠP Našice	-	1,12	-	-	-
UŠP Vinkovci	-	-	-	-	-
UŠP Požega	-	-	-	-	-
Ukupno HŠ	38,71	43,55	23,17	52,79	65,65
Ukupno privatne šume	-	-	-	-	-
SVEUKUPNO	38,71	43,55	23,17	52,79	65,65

3.3. Prosječni godišnji propis (prema važećim šumsko - gosp. osnovama) jednostavne biološke reprodukcije šuma (BOŠ 1 - 9) i izvršenja 2011. - 2015. godine

Prikaz radova nalazi se u tablici 15.

3.4. Prosječni godišnji propis (prema važećim šumsko - gosp. osnovama) proširene biološke reprodukcije šuma (BOŠ 10 - 15) i izvršenja 2011. - 2015. godine

Prikaz radova nalazi se u tablici 16.

Tablica 15. Prosječni godišnji propis radova BOŠ 1 - 9 i izvršenja 2011. - 2015. godine

Šumarija	Prosječni godišnji propis osnove (ha)			Izvršenje 2011. (ha)			Izvršenje 2012. (ha)			Izvršenje 2013. (ha)			Izvršenje 2014. (ha)			Izvršenje 2015. (ha)		
	Priprema	Poš. i pop.	Njega i čišć.	priprema	Poš. i pop.	Njega i čišć.	Priprema	Poš. i pop.	Njega i čišć.	Priprema	Poš. i pop.	Njega i čišć.	Priprema	Poš. i pop.	Njega i čišć.	Priprema	Poš. i pop.	Njega i čišć.
Đakovo	17,61	6,25	146,38		29,22	165,03	9,80		155,30	31,94		267,46	21,38	33,24	138,52	14,98		272,77
L. Varoš	19,17		59,24		4,00	175,81			60,64		0,50	30,31		1,00	1,00	60,42		51,17
Osijek	76,87	76,43	166,74	23,22	41,18	235,01	73,22	66,05	125,06	44,98	44,27	130,55	35,64	49,12	72,25	97,95	81,80	105,11
Valpovo	44,07	25,12	89,97	23,46	0,30	118,84			50,87	15,74	42,30	109,20	74,99	35,79	148,06	14,95	19,95	111,66
Batina	8,84	22,19	135,30	36,11	44,91	14,09	24,70	29,59	14,98	18,30	19,08	106,98	102,01	102,01	299,54	64,92	33,46	257,54
B.P.Selo	0,10	6,40	18,53		9,18	46,82			11,84						2,00			46,32
Darda	11,05	6,09	44,54		37,51	95,40	17,20		22,97	13,45		101,89	17,00	85,71	102,29	5,00		78,66
Tikveš	1,83	1,83	9,22			10,78			20,94			5,60			26,82			6,26
UŠP Osijek	179,54	144,31	669,92	82,79	166,30	861,78	124,92	95,64	462,60	124,41	106,15	751,99	251,02	306,87	790,48	258,22	135,21	929,49
Đurđenovac	34,14	5,22	88,75	108,91	0	42,78	79,72	2,00	40,27	38,38	37,80	123,83	112,53	147,30	160,78	9,12	19,06	112,72
D. Miholjac	19,51	4,36	142,57	0	49,76	263,34	0	0	175,66	0	5,87	35,84	70,06	70,06	74,58	83,46	184,95	263,98
Koška	78,51	64,36	223,22	102,59	100,51	258,05	0	29,59	142,39	26,63	12,10	275,80	53,63	29,04	202,59	63,57	63,71	81,69
Našice	34,21	5,13	104,66	30,21	0	3,21	0	0	34,80	0	0	28,39	0	0	25,84	2,21	3,03	60,58
UŠP Našice	166,37	79,07	559,20	241,71	150,27	567,38	79,72	31,59	393,12	65,01	55,77	463,86	236,22	246,40	463,79	158,36	270,75	518,97
Mikanovci	2,86	2,86	6,53	-	-	8,96	23,28	11,64	8,96	-	-	21,81	-	-	21,81	14,31	14,31	11,64
Strizivojna	10,07	-	57,27	23,28	11,64	50,56	-	-	50,56	100,67	100,67	8,09	100,67	100,67	8,09	-	-	58,49
UŠP Vinkovci	12,93	2,86	63,80	23,28	11,64	59,52	23,28	11,64	59,52	100,67	100,67	29,90	100,67	100,67	29,90	14,31	14,31	70,13
Čaglin	12,961	4,150	61,755	1,7	4,7	32,72	10,00	10,00	-	-	0,45	6,05	-	0,96	60,22	-	-	38,51
UŠP Požega	12,961	4,150	61,755	1,7	4,7	32,72	10,00	10,00	-	-	0,45	6,05	-	0,96	60,22	-	-	38,51
Ukupno HŠ	371,801	230,39	1354,675	347,78	328,21	1.488,68	227,92	138,87	915,24	290,09	262,59	1245,75	587,91	653,94	1.284,17	430,89	420,27	1.518,59

Izvor podataka: Uprave šuma Podružnica Osijek, Našice, Vinkovci i Požega

Tablica 16. Prosječni godišnji propis radova BOŠ 10 - 15 i izvršenja 2011. - 2015. godine

Šumarija	Prosječni godišnji propis osnove (ha)			Izvršenje 2011. (ha)			Izvršenje 2012. (ha)			Izvršenje 2013. (ha)			Izvršenje 2014. (ha)			Izvršenje 2015. (ha)		
	Priprema	Poš. i pop.	Njega i čišć.	priprema	Poš. i pop.	Njega i čišć.	Priprema	Poš. i pop.	Njegai čišć.	Priprema	Poš. i pop.	Njegai čišć.	Priprema	Poš. i pop.	Njega i čišć.	Priprema	Poš. i pop.	Njega i čišć.
Đakovo	15,81	14,74	16,72	75,05	26,35		26,35	14,33	26,85	33,01	13,54	4,00	11,72	18,01	32,60	80,88	57,84	17,91
L. Varoš	1,34	4,46	7,55						0,04			2,21	59,30	60,63	186,15	32,94	3,00	
Osijek	73,65	97,50	165,66	59,81	136,73	292,50	31,49	24,94	319,17	145,11	132,24	167,8	46,60	65,56	75,12	117,09	132,09	373,17
Valpovo	0,90	17,16	44,38	11,02	12,87	141,85	77,71	51,50	107,37	47,17	72,07	127,33	55,90	23,70	83,03	-	-	113,22
Batina	17,00	34,17	5,65	7,68	23,46	21,19	29,32	84,98	34,33	20,78	28,87	12,34	28,87	77,09	292,80	12,85	45,92	45,48
B.P.Selo	182,91	181,23	87,10	71,81	62,63	251,06	123,55	159,45	147,78	108,28	108,28	227,44	55,73	59,99	103,48	106,46	101,06	192,50
Darda	96,71	96,71	31,83	102,61	106,60	85,26		14,14	91,03	15,59	24,01	79,16	16,04	16,04	176,37	106,14	106,14	187,56
Tikveš	28,47	33,47	51,23	17,49	17,49	91,19	29,04	43,83	65,49	35,54	37,54	72,00		29,94		44,31	44,31	108,44
UŠP Osijek	416,81	473,14	410,12	345,47	386,13	883,05	317,46	393,17	792,06	405,48	416,55	692,28	274,16	350,96	949,55	500,67	490,36	1038,28
Đurđenovac	2,75	2,75	1,72	0	2,39	0,60	0	0	5,31	0	0	0	0	18,79	0	2,11	0	2,39
D. Miholjac	0	0	0	0	0	17,84	0	0	1,46	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Koška	5,47	0	5,47	1,93	0	5,60	0	0	1,00	0	58,45	0	0	43,69	0	7,63	42,97	0
Našice	0,23	0,17	0,17	0	0	0	1,12	1,12	7,10	0	0	0	5,32	5,32	0	0	0	0
UŠP Našice	8,45	2,92	7,36	1,93	2,39	24,04	1,12	1,12	14,87	0	58,45	0	5,32	67,80	0	9,74	42,97	2,39
Mikanovci	-	-	-	-	-	12,03	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Strizivojna	-	-	-	-	-	12,03	-	-	12,03	-	-	-	0,82	-	-	-	-	-
UŠP Vinkovci	-	-	-	-	-	12,03	-	-	12,03	-	-	-	0,82	-	-	-	-	-
Čaglin	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
UŠP Požega	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ukupno HŠ	425,26	476,06	417,48	374,4	388,52	919,12	318,58	394,29	818,96	405,48	473	692,28	280,3	418,76	949,55	510,41	533,33	1040,67

Izvor podataka: Uprave šuma Podružnica Osijek, Našice, Vinkovci i Požega

Radovi jednostavne biološke reprodukcije šuma (BOŠ 1 - 9) obavljani su u skladu s propisima šumsko - gospodarskih osnova. Pošumljavanja novih površina nije bilo.

Radovi proširene biološke reprodukcije (BOŠ 10 - 15) obavljani su u skladu s propisima šumsko - gospodarskih osnova i potrebama na terenu. Pošumljavanja novih površina bilo je na 65,65 ha (UŠP Osijek). Na 2,58 ha površine zasađeno je 2.580 sadnica poljskog jasena, na 4,20 ha površine 10.500 sadnica bagrema, na 30,00 ha 138.000 sadnica hrasta lužnjaka, te na 28,87 ha 7.605 sadnica EA topole. Razminiranje novih površina dovelo je do povećanja obima sječa glavnog prihoda, a nakon toga i radova pripreme staništa, sadnje i njege sastojina. Ovo se odnosi samo na UŠP Osijek.

3.5. Prosječni godišnji etat glavnog i prethodnog prihoda i izvršenje u 2015. godini

Na temelju proizvodnih mogućnosti i stvarnog stanja sastojina utvrđuje se etat, to jest ona drvena masa koja se iz šume može posjeći, a da se ne naruši potrajnost gospodarenja šumama. Etat se razvrstava na etat glavnog (sječa šume koja je zrela i predviđena za obnovu) i prethodnog (mlade sastojine u kojima se vrši njega proredom) prihoda.

Tablica 17. Prosječni godišnji etat (prema važećim šumsko - gosp. Osnovama) i izvršenje 2011. - 2015. godine

Šumarija	Prosječni propis osnove (m ³)	Izvršenje (m ³)				
	Ukupno (m ³)	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Đakovo	26.451	28.576	25.200	36.289	32.585	24.114
Lev. Varoš	17.618	46.917	9.148	11.270	18.105	20.753
Osijek	49.430	14.024	52.815	42.806	48.293	58.278
Valpovo	27.497	10.426	35.501	25.959	15.853	32.547
Batina	15.217	25.171	4.679	18.479	11.942	14.852
B.P.Selo	47.075	6.459	29.457	17.271	25.045	29.765
Darda	43.067	45.542	21.375	46.059	42.460	44.207
Tikveš	10.662	23.107	10.146	9.936	9.868	14.573
UŠP Osijek	237.017	200.222	188.321	208.069	204.151	239.089
Đurđenovac	26.465	35.575	21.345	19.627	20.438	35.892
D. Miholjac	35.741	47.818	33.770	32.143	54.126	19.701
Koška	60.730	48.984	46.168	46.097	53.992	56.669
Našice	20.852	16.581	7.963	10.967	17.111	9.690
UŠP Našice	143.789	148.958	109.246	108.834	145.667	121.952
Mikanovci	1.944	-	-	879	879	4.368
Strizivojna	10.156	5.613	5.613	10.242	10.242	10.709
UŠP Vinkovci	12.100	5.613	5.613	11.121	11.121	15.077
Čaglin	10.036	23.715	1.916	7.138	9.144	8.511
UŠP Požega	10.036	23.715	1.916	7.138	9.144	8.511
Hr. šume ukupno	402.942,00	378.508,00	305.096,00	335.162,00	370.083,00	384.629,00

Izvor podataka: Uprave šuma Podružnica Osijek, Našice, Vinkovci i Požega.

Izvršeni etat u odnosu na propisani etat osnovama gospodarenja kreće se u granicama dozvoljenih odstupanja. Izrađeni drveni sortimenti prodaju se prema planu prodaje koji donosi Uprava Hrvatskih šuma u Zagrebu.

Proizvodi se prodaju putem ugovora ili međunarodnih i domaćih nadmetanja. Ugovore sklapa Uprava društva, a kao osnovni kriterij za raspodjelu trupaca je stupanj finalizacije koju ima neka tvrtka. Robu koja se prodaje na ugovor kupci plaćaju po cjeniku drvnih sortimenata poduzeća, a obveza plaćanja nastaje po isporuci nakon 60 dana.

Smatra se da problem odnosa između šumarstva i drvne industrije i dalje nije adekvatno riješen, odnosno da se još uvijek previše izvozi piljena građa. To bi trebalo sistemski nastojati riješiti tako da se domaća sirovina preradi sa što većim stupnjem finalizacije i na takav način izveze. To se može postići različitim metodama poticajnih mjera, odnosno destimulacijom izvoza piljene građe.

4. ZAŠTITA ŠUMA

Odjel za ekologiju i zaštitu šuma u Hrvatskim šumama d.o.o. Upravi šuma podružnici Osijek i u protekloj 2015. godini je radio, u prvom redu primjenjujući sve pozitivne zakonske propise u svezi zaštite šuma i šumskog zemljišta.

U ostvarivanju tih ciljeva usko smo surađivali sa Šumarskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu, Šumarskim Institutom u Jastrebarskom i Zavodom za zaštitu bilja pri Ministarstvu poljoprivrede.

Zaštita šuma provodila se u skladu s planom za 2015. godinu i potrebama nastalim praćenjem svih uzročnika oštećenja šuma, a isti se ogledaju kroz djelovanje **abiotkih, biotkih** kao i **antropogenih čimbenika**, pri čemu smo nastojali evidentirati i organizirati praćenje oštećenosti stabala - šuma kao i fenološka motrenja.

Glavni uzročnici oštećenosti šuma su: onečišćenje zraka, vode i tla, promjene prirodnih značajki vodnog režima zbog tehničkih, a poglavito hidrotehničkih zahvata u nizinskim šumama, nepovoljne klimatske prilike, te kukci i biljne bolesti.

Odjel za ekologiju i zaštitu šuma u Hrvatskim šumama d.o.o. Upravi šuma podružnici Našice je u protekloj 2015. godini, kao i u prethodnim godinama vršio stalno praćenje zdravstvenog stanja šuma, štetnih biotkih, abiotkih i antropogenih faktora u sklopu Izvještajno prognoznih poslova.

4.1. Abiotki čimbenici

Uprava šuma Podružnica Osijek

Sušenje šuma

Tijekom 2015. god. prema međunarodnom programu po 27. (dvadeset sedam) puta izvršena je procjena oštećenosti šuma na **dvije bioindikacijske, četiri osnovne i jednoj pomoćnoj plohi**. Zdravstveno stanje je stabilno i ne razlikuje se u odnosu na stanje evidentirano u prethodnoj godini na navedenim objektima, tj. ne pokazuje naglo povećanje intenziteta sušenja, iako je taj trend stalno prisutan.

Doznaka sušaca i interventna sječe provedena je u slijedećim šumarijama:

Darda	2.218 m ³
Đakovo	2.400 m ³
Levanjska Varoš	142 m ³
Valpovo	2.824 m ³
Tikveš	372 m ³
UKUPNO	7.956 m³

Navedena masa u odnosu na prošlogodišnju je 39% veća, što upozorava na kontinuiran proces sušenja, te i nadalje istu pojavu treba pazljivo pratiti kako ne bi izmakla kontroli.

Vjetrolomi, vjetrolomi, snjegolomi

Vjetrolomi, vjetrolomi i snjegolomi su tijekom 2015. godine bili značajniji štetni abiotički čimbenik u Hrvatskoj i oštetili su 162.642 m³ drvene mase listača i četinjača. Ove štete su znatno manje od one iz 2014. kada je led izazvao elementarnu nepogodu u šumama Gorskog kotara. Na području UŠP Osijek, nisu zabilježene štete uzrokovane ovim abiotičkim čimbenicima.

Klima

Proteklu 2015. godinu obilježila je rekordna globalna temperatura zraka sa velikim odstupanjima od 0,73 + 0,1⁰C iznad prosjeka za referentno razdoblje 1961 - 1990. godina. Prosječna globalna temperatura u 2015. godini je najtoplija od početka meteoroloških mjerenja. Srednja godišnja temperatura zraka za 2015. godinu na području Hrvatske bila je iznad višegodišnjeg prosjeka (1961. - 1990.).

Uprava šuma Podružnica Našice

Sušenje šuma

Tijekom 2015. godine na području UŠP Našice koja teritorijalno pripada Osječko-baranjskoj županiji procjena oštećenosti šumskih ekosustava (sušenje šuma) pratila se na dvije bioindikacijske točke (16 x 16 km) u vlasništvu Republike Hrvatske, a na preostale dvije u vlasništvu šumoposjednika, praćenje je izvršila Savjetodavna služba.

Intenzitet sušenja (značajna oštećenost krošnja - oštećeno više od 25% stabala u sastojini) iznosi za sve listače 22,92% (na nivou RH nemamo još podatke). Postotak značajne oštećenosti stabala manji je od prošlogodišnjeg, kad je iznosio 34,37%. Razlog ovome je visoka značajna oštećenost hrasta kitnjaka u odsjeku, koji je sada u privatnom vlasništvu, te nije utjecao na prosječnu značajnu oštećenost stabala.

4.2. Biotički čimbenici

Uprava šuma Podružnica Osijek

- ***Mala topolina sovica*** - (*Nycteola revayana asiatica*) štetnik nekih vrsta klonova topola, a i hrasta
- **Žirotoč** - (*Balaninus*)
- **Lisne uši** - (*Aphididae* fam. Sp.)
- **Cigaraš** - brezin, topolin - (*Byctiscus betulae* L.)
- **Štitaste uši** - (*Coccidae* fam. Sp.)
- **Velika topolova zlatica** - (*Melasoma populi* L.)
- **Modra topolova i vrbina zlatica** - (*Plagioderma versicolor* L.)
- **Vrbina i topolova zlatica** - (*Phyllocteta vittellinae*)
- **Šumski hruštevci** - (*Scarabaeidae* fa. Sp., *Melolontha melolontha* i *M. Hippocastani*)
- **Veliki topolin staklokrilac** - (*Sesiidae* fam. - *Trochillium apiformis*)
- **Mali topolin staklokrilac** - (*Sesiidae* fam - *Scapteron tabaniformis*)
- **Grbice** - geometride - **Mali mrazovac** (*Geometridae* fam. - *Operoptera brumata* L.)
- **Veliki mrazovac** (*Geometridae* fam. - *Hibernija defoliaria* L.)

Niti jedan od navedenih štetnika nije ustanovljen u značajnijem broju u šumarijama UŠP Osijek.

Gubar glavonja - (Limantria dispar L.)

Populacija gubara u hrastovim kontinentalnim šumama se nalazi u fazi mirovanja i tijekom 2015. godine nije bilo štete od gubara, niti potrebe za tretiranjem.

Mrazovci

Mrazovci je zajednički naziv za leptire iz porodice Geometridae čije gusjenice u proljeće, istovremeno s otvaranjem pupova hrasta i graba, počinju oštećivati lišće. Prognoza populacije mrazovca za slijedeće vegetacijsko razdoblje radi se praćenjem brojnosti ženki na ljepljivim prstenima u hrastovim sastojinama tijekom rojenja mrazovca (najčešće od studenog do siječnja). Prema podacima dobivenim praćenjem brojnosti ženki mrazovca na ljepljivim prstenima u jesen/zimu 2015/16. mrazovci su se javili bez značajnijih šteta.

Uprava šuma Podružnica Našice

Štetni kukci

Praćenjem stanja zaraženosti šuma gubarom i mrazovcima nije utvrđena značajna zaraženost navedenim štetnicima, te nije bilo potrebe za tretiranjem.

Biljne bolesti

Od biljnih bolesti značajno je za spomenuti pojavu hrastove pepelnice na poniku na području šumarije Koška u površini od 97,32ha, šumarije Donji Miholjac 155,61 ha i šumarije Đurđenovac 168,12 ha. Pepelnicu smo tretirali fungicidom ARTEA PLUS i to atomizerima.

Ostali Biotički faktori

Od ostalih biotičkih faktora potrebno je spomenuti suzbijanje glodavaca na području šumarija Koška, Donji Miholjac i Đurđenovac u ukupnoj površini od 310,55 ha sa sredstvom SOREXA CEBO za koje smo dobili posebnu dozvolu od Ministarstva poljoprivrede.

Uprava šuma Podružnica Osijek

Biljne bolesti (GLJIVE - fungi)

Hrastova pepelnica - (Microsphaera alphitoides Griff et. Maubl.)

Hrastova pepelnica je najznačajnija biljna bolest koja se tijekom 2015. godine javila u hrastovim šumama. Napad ove bolesti i suzbijanje je vršeno na podmlatku i dijelom na mladiku, traktorskim atomizerima na ukupnoj površini od 178,41 ha sa fungicidima Amistar extra 280 SC i Artea plus.

Usljed suše i visokih temperatura sa rijetkim i sporadičnim padavinama, tretiranje, tj. zaštita na poniku i pomlatku izvršena je tijekom svibnja i lipnja. Korištena sredstva su u rasadniku bila: Direkt, Amistar extra, Artea plus.

Rak kore - odumiranje kore (*Dothichiza populea Sacc. et. Briard.*); ***rđe topola*** - (*Melampsora sp., M. alli populina Kleb.* i *M. larici populina Kleb.*) i ***smeđa pjegavost topola*** - (*Marsonina populi - nigre Kleb.*) predstavljaju i nadalje glavne gljive koje uzrokuje zastoj razvoja i rasta topolovih stabala, gubitak prirasta - drvene mase, kako u sastojinama tako i u plantažama i intenzivnim kulturama topola, uz svesrdno sudjelovanje Tripsa na istim stablima kao djelovanje - prisustvo gljive iz reda *Peronosporales* - rod ***Phytophthora***.

Odumiranje jasena (Chalara fraxinea)

Chalara fraxinea je novootkrivena fitopatogena gljiva - uzročnik kronične bolesti koja najčešće završava sušenjem domaćina. Bolest se najčešće pojavljuje na običnom jasenu, no utvrđena je i na poljskom jasenu. S obzirom da je bolest nedavno otkrivena nedostaje još mnogo podataka o detaljnoj biologiji, širenju, geografskoj distribuciji i ekonomskom utjecaju. Bolest napada stabla različitih dobi, a najčešći simptomi su pojava malih nekrotičnih pjega na lišću, granama i deblu, venuće lišća, odumiranje grana i izbojaka u vršnim djelovima krošnje, diskoloracija kore te odumiranje stabla. Tijekom 2015. godine nastavljeno je intenzivno uzimanje uzoraka iz jasenovih sastojina, jer se bolest brzo širi na cijelom arealu jasena u Hrvatskoj.

4.3. Štete od divljači

U 2015. godini kao i prethodne godine bilo je znatnih šteta. Najveći su problemi u državnim lovištima privatnih lovoovlaštenika, dok se sve više šteta pojavljuje i u zajedničkim lovištima kojima gospodare lovačka društva.

Razlog sigurno leži u prenamnoženosti divljači i nedovoljnoj zaštiti. Tijekom 2015. godine, nastavljeno je sa provođenjem aktivnosti izrade i obnove potpisivanja Ugovora o međusobnoj suradnji između lovoovlaštenika državnih lovišta i lovačkih društava kao lovozakupnika županijskih lovišta s Hrvatskim šumama.

Hrvatske šume d.o.o. ulažu velika sredstva u zaštitu šuma u fazi obnove, ali bez obzira na mjere koje se provode u zaštiti površina od štete koju čini divljač, za štetu je uvijek odgovoran lovoovlaštenik. U slučaju štete lovoovlaštenik zapada u velike poteškoće, jer naknade za učinjenu štetu su velike. U cilju što lakše naknade nastale štete, H.Š. d.o.o. izradili su obrasce izvansudskih nagodbi kao i izgled Ugovora o međusobnim pravima i obvezama između H.Š. d.o.o. i ovlaštenika prava lova u koji bi trebalo ugrađivati odredbe izvansudskih nagodbi. Izvansudske nagodbe nisu obvezujuće, ali smatramo da su pomoć u rješavanju problematike šteta koje čini divljač na šumi i šumskom zemljištu, s obzirom da daje mogućnost odrađivanja u protuvrijednosti cijene potrebnih zaštitnih sredstava.

4.4. Glodavci - (miševi i voluharice)

Suzbijanje glodavaca tijekom 2015. godine vršeno je sredstvom Sorex cebo, čiju primjenu je odobrilo Ministarstvo poljoprivrede, koje je izdalo Rješenje od 22. rujna 2015. sa rokom izvršenja do 23.03.2016. čime je izdana dozvola za uporabu neregistriranog sredstva za zaštitu bilja radi potrošnje zaliha.

Protekla 2015. godina je pogodovala povećanoj brojnosti populacije miševa i voluharica, a što je rezultiralo i znatno većim štetama, osobito u jesenjem i zimskom periodu godine.

4.5. Korovi

Zeljasti korovi kao i nepoželjne vrste drveća i grmlja suzbijani su i ove godine kako u rasadniku, tako i u sastojinama. Također su u okviru istih vršene i kemijske njege pomlatka.

5. EKOLOGIJA

Tijekom 2015. godine, sukladno planu investicija izgrađene su ceste Topolik, Prud - Topolje (šumarija Darda), Porić (šumarija Osijek), Ljeskovac (šumarija Levanjska Varoš) u ukupnoj dužini od 7,0 km. Na šumarijama je kupljeno i ugrađeno 6.736 m³ kamena, te na taj način izvršena sanacija postojećih šumskih cesta i puteva u dužini 157,40 km.

Osim toga, nastavljeni su radovi na velikim gradilištima kapitalnih investicija čija je realizacija organizirana na području naše uprave (na šumariji Valpovo i Darda) - koridor Vc, čija je dionica od Osijeka do Belog Manastira, točnije do mađarske granice.

Pored navedenog i nadalje je evidentan trend povećanja zahtjeva za posebnim uvjetima građenja, odnosno izdavanja suglasnosti, kako za rekonstrukcije postojećih lokalnih i županijskih cesta, tako i za gradnju novih, te je tijekom 2015. obrađeno 65 predmeta.

Izdavani su uvjeti građenja za sve objekte koji se grade u šumi ili 50 m do šume, nastojeći ispoštivati zakonom određenu vremensku granicu rješavanja, tj. izdavanja dotičnog dokumenta - pravovremeno i u skladu s čl. 37. Zakona o šumama i Zakona o gradnji.

Fenološka motrenja - u šumi kao i u rasadnicima uredno su vršena, a podaci su poslani na Šumarski fakultet u Zagreb, te na Šumarski institut Jastrebarsko.

Zbrinjavanje otpada

I nadalje se vodi briga o zbrinjavanju svih vrsta ulja i zauljenog otpada (filteri, hidraulična crijeva, zauljene krpe, ambalaža i ambalaža od boja). Urednom provedbom novog Pravilnika o gumama, stare gume se sada odvoze i zbrinjavaju o trošku dobavljača.

Praćenje svih potrebnih očevidnika se i dalje nastavlja.

Također su se tijekom ove godine koristili podaci za popunjavanje i provedbu ROO, a koji su se prošle godine u prosincu mjesecu po započetoj sezoni grijanja angažiranjem službe Zavoda za unapređenje i sigurnost Osijek, na izmjeri i pregledu kotlova bili obvezni kontrolirati po Zakonu o sigurnosti i zaštiti zdravlja. Na temelju njihovih izmjera redovito se podnose izvješća o emisijama plinova u okoliš meritornim službama (odnosi se na kotlovnice veće od 50 KW) i ministarstvu kroz unos podataka iz programa ROO.

Kontrola otpadnih voda vrši se prema ugovoru 2 puta godišnje od strane nadležne ustanove Zavoda za javno zdravstvo.

Kontrolom provedbe (od strane naše interne kontrole kao i eksperata međunarodne komisije), na temelju FSC-certifikata kojeg posjeduje naša firma, nastojimo ne koristiti kemijska kao i tehničko - kemijska sredstva u šumi i na šumskom zemljištu. Baziramo se na primjeni bioloških (Foray 48 B) sredstava, svjesni da za dio zaštite od bolesti i insekata nemamo adekvatne biološke ili kemijske inačice u zaštiti šuma.

Zaštita u rasadnicima po zasad donesenim propisima ne ograničava promet, primjenu i korištenje opasnih kemikalija na temelju činjenice da UŠP Osijek posjeduje objekt - Centralno skladište za kemikalije (rasadnik Višnjevac) sa svim pratećim i zakonom predviđenim inventarom, te je na temelju primjene ispoštivanog članka uspjela ostvariti potrebnu razinu kvalitete u zaštiti šuma i zaštiti djelatnika koji rade s kemikalijama.

Potrebno je također naglasiti da je u funkciji hladnjača čija se svrha i namjena treba ogledati u omogućavanju provedbe i primjene sofisticiranijih oblika proizvodnje u šumskom rasadničarstvu.

Protupravna prisvajanja u 2015. godini (šumske štete)

Na području uprave šuma Osijek 2015. god. utvrđeno je 92 šumske krađe - bespravnog prisvajanja s ukupnom drvnom masom od 946,68 m³, čija je ukupna vrijednost iznosila po primjeni šumsko odštetnog cjenika 460.274,00 kuna.

Svi slučajevi su evidentirani u Očevidnik šumskih šteta i u skladu sa zakonskom procedurom prijavljeni nadležnoj postaji MUP-a na daljnju obradu. Odštetni zahtjevi su u postupku.

Tablica 18. Podaci protupravnog prisvajanja po šumarijama za 2015. god. UŠP Osijek

Šumarija	Broj slučajeva	Drvena masa m ³	Iznos štete u kn
Osijek	10	78,41	50.743
Valpovo	2	25,81	16.188
Đakovo	9	48,65	13984
L. Varoš	25	302,90	190.344
Batina	6	147,23	67.935
Darda	37	251,10	90.343
B.P.S.	2	77,78	25.231
Tikveš	1	14,80	5.506
UKUPNO	92	946,68	460.274,00

Izvor podataka: Uprava šuma Podružnica Osijek

Tablica 19. Podaci protupravnog prisvajanja po šumarijama za 2015. god. UŠP Našice

Šumarija	Drvena masa m ³	Iznos štete u kn
D. Miholjac	11,00	4.121,25
Đurđenovac	5,00	6.151,00
Koška	25,32	14.968,68
Našice	36,22	9.938,22
UKUPNO	77,54	35.209,15

Izvor podataka: Uprava šuma Podružnica Našice

Ekološke akcije i aktivnosti

Tijekom 2015. godine organizirano je nekoliko ekoloških akcija - kontakata s raznim nevladinim i sportskim udrugama i školama:

U okviru akcije "Zelena čistka" izvršeno je skupljanje otpada sa divljih deponija u šumi. Akcija se održala na području šumarije Darda

Šumski požari

Tijekom 2015. godine evidentirana su 2 šumska požara, na području šumarije Darda i Levanjska Varoš na ukupnoj površini od 31,00 ha. Gorjelo je uglavnom prizemno rašće i trska, materijalne štete na drvnim sortimentima nije bilo. Protupožarna zaštita izvršavala se sukladno planovima protupožarne zaštite za 2015. godinu.

Na području UŠP Našice tijekom 2015. godine koji se teritorijalno nalazi na području Osječko-baranjske županije nije se dogodio niti jedan požar.

Škola u šumi

Zbog rastućeg interesa za šumarskom pedagogijom, Hrvatske šume d.o.o pripremile su projekt "Šuma u školi, škola u šumi", koji je započeo tijekom 2013. godine. Projekt je dobio suglasnost za provođenje od strane Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, kao i Agencije za odgoj i obrazovanje, a svrha mu je učenicima na interdisciplinarni način približiti šumu, život u šumi i važnost gospodarenja šumama, a kroz to i posao šumara te naglasiti njegovu važnost u održavanju stabilnih šumskih ekosustava.

U tijeku 2015. godine predavanja i terenska nastava obavljena su u 9 škola i to za uzrast od 1.-4. odnosno 5.-7. razreda. Ukupno je sudjelovalo 23 razreda, 271 učenik i 22 učiteljice i nastavnice. Akcija je nastavljena i u proljeće 2016. godine.

6. PODACI O DJELATNOSTIMA LOVSTVA

Na području Osječko-baranjske županije "Hrvatske šume" gospodare s tri lovišta i jednim uzgajalištem divljači. Budući da se lovstvom gospodari na dvije Podružnice slijedi odvojeni prikaz za svaku UŠP posebno.

6.1. Uprava šuma Podružnica Osijek

Uprava šuma podružnica Osijek provodi lovno gospodarenje u državnim lovištima br. XIV/9 "Podunavlje - Podravlje" površine 26.810 ha, br. XIV/1 "Breznica" površine 8.660 ha, a temelji se na propisu Lovno gospodarskih osnova.

a) Brojno stanje krupne divljači:

- jelen obični	1.806 grla
- jelen lopatar	8 grla
- srna obična	362 grla
- divlja svinja	772 grla

b) Mogući odstrjel krupne divljači:

- jelen obični	568 grla
- jelen lopatar	8 grla
- srna obična	104 grla
- divlja svinja	1.018 grla

c) Smještajni kapaciteti mogući u četiri lovačke kuće (Kondrić, Monjoroš, Čošak šume i Zlatna greda) s 57 ležaja.

Nastavljeno je provođenje monitoringa i terapije liječenja jelenske divljači protiv velikog američkog jetrenog metilja samo na lokalitetu za intenzivni uzgoj jelena običnog "Šeprešhat" u suradnji s Veterinarskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu (nakon provedenog natječaja o potrebnim uslugama).

6.2. Uprava šuma Podružnica Našice

a) Brojno stanje krupne divljači:

- jelen obični	58 grla
- srna obična	78 grla
- divlja svinja	50 grla

b) Mogući odstrjel krupne divljači:

- jelen obični	16 grla,
- srna obična	26 grla,
- divlja svinja	60 grla.

c) Smještajni kapaciteti su jedna lovačka kuća sa šest ležaja u Lacićima

7. SMJERNICE BUDUĆEG GOSPODARENJA ŠUMAMA

Šume su jedini prirodni samoobnovljivi resurs i uz svoje općekorisne funkcije zaslužuju brigu cijele zajednice. Gospodarenje šuma se mora temeljiti na načelima šumarske znanosti i zakonskim propisima.

Obnova šuma mora se vršiti na zakonitostima prirodne obnove (oplodne sječe). Umjetna obnova autohtonih sastojina treba se obaviti samo na onim površinama koje se zbog poremećene strukture sastojine i ekoloških uvjeta ne mogu prirodno pomladiti. Prirodne šume su najstabilnije, najotpornije na negativne vanjske čimbenike, proizvode najveću i najkvalitetniju drvenu masu te kompleksno utječu na zaštitu okoliša. Sanacija oštećenih sastojina te uzgojni radovi njege, čišćenja, prorjede i zaštite moraju se provoditi stručno i na vrijeme.

Šume uz rijeke Dravu i Dunav trebaju se rajonizirati, odnosno, na području gdje nema ekonomske opravdanosti intenzivnog uzgoja plantaža i kultura topola i vrba treba održavati prirodnu šumu.

Površine šumskog zemljišta (neobraslo proizvodno) kojih ima 15.066,81 ha na području Županije trebalo bi, tamo gdje su pogodni uvjeti, u idućim razdobljima pošumiti. Isto tako, sva marginalna poljoprivredna zemljišta na području Županije trebalo bi, gdje je to moguće, privesti šumskoj kulturi. To bi trebao biti dugoročan program koji bi osim dinamike izvođenja radova trebao imati osigurane i izvore financiranja radova pošumljavanja izvan propisa osnova gospodarenja.

Industrijska postrojenja koja nemaju uređaje za pročišćavanje zraka i vode trebala bi iste i ugraditi, a ona koje ih imaju, staviti ih u funkciju.

Kod regulacijskih zahvata vodnog režima treba voditi računa da promjene razine podzemne vode negativno utječu na zdravstveno stanje šuma. Sukladno tome, trebaju se usuglasiti interesi vodoprivrede, šumarstva i poljoprivrede, a u cilju očuvanja i zaštite okoliša.

Naš okoliš ugrožavaju nesavjesni pojedinci stvarajući divlje deponije smeća uz rubne dijelove šuma pa čak i u samoj šumi, kao i nepažljivo paljenje korova.

FSC CERTIFIKAT

"Hrvatske šume" d.o.o. stekle su pravo na prestižni FSC certifikat za gospodarenje šumama. Prema definiciji FSC akreditirana certifikacija znači da se šumom gospodari prema strogim ekološkim, socijalnim i ekonomskim standardima. Ovim je činom okrunjen višegodišnji vrijedan rad mnogih ljudi u ovoj organizaciji koji su uložili veliki trud kako bi se ovaj dugotrajan proces doveo do završnice. FSC certifikat predstavlja veliku čast kojim se međusobno priznaje da je način gospodarenja šumama "Hrvatskih šuma" u skladu sa strogim kriterijima. Ovim hrvatsko šumarstvo ulazi u sam vrh svjetskih trendova, jer s obzirom da je po FSC sustavu certificirana cjelokupna površina državnih šuma, to u svjetskim razmjerima predstavlja izuzetan rezultat.

Što je FSC CERTIFIKAT?

Općenito je prihvaćeno da se bogatstvom šuma i pripadajućom zemljom treba upravljati na način da se poštuju sociološke, ekonomske, ekološke, kulturne i duhovne potrebe sadašnjih i budućih generacija. Štoviše, povećana društvena svijest o uništavanju i degradaciji šuma dovela je do toga da se potrošači žele osigurati da kupovinom drveta i drugih proizvoda šume neće doprinijeti tom uništavanju, već pomoći očuvanju šumskog bogatstva za budućnost. Odgovarajući na takve zahtjeve pojavile su se međunarodne organizacije koje su izradile standarde koje je potrebno zadovoljiti kako bi se steklo pravo na zaštićenu markicu koja onda diferencira proizvode koji su nastali odgovornim gospodarenjem šumama u odnosu na one koji to nisu.

U tom su smislu izrađene procedure kojima se ispituje da li određeni upravitelj šume (pravna ili fizička osoba zadužena za gospodarenje određenim šumskim površinama) poštuje odredbe međunarodno priznatog standarda za certifikaciju. Općenito FSC standard je zasnovan na načelima i kriterijima koje uravnoteženo vode brigu o ekonomskim, socijalnim i ekološkim komponentama gospodarenja šumama. Certifikat može izdati samo od FSC centrale ovlaštena organizacija (u slučaju HŠ to je britanska tvrtka Soil Association Woodmark), koja obavlja inspekciju organizacije, te uvidom u dokumentaciju i stanje na terenu utvrđuje stupanj usklađenosti sa standardom. FSC certifikat se izdaje na **pet godina**, a podložan je godišnjim monitoring posjetima.

Što je FSC?

Vijeće za nadzor šuma (**The Forest Stewardship Council - FSC**) je međunarodno tijelo koje pojedinim organizacijama daje dozvolu za izdavanje certifikata i time garantira za autentičnost njihovih nalaza. Cilj je programa FSC da se promovira ekološki odgovorno, društveno korisno i ekonomski održivo gospodarenje u šumama u svijetu na način da se ustanovi opće poznati standard koji će se priznati i poštivati putem Principa odgovornog šumarstva.

FSC je osnovan 1993. godine uz potporu glavnih ekoloških nevladinih udruga, kao što su World Wildlife Fund, Friends of the Earth i Greenpeace. To je nevladina udruga sa sjedištem u Oaxaci, Mexico, certifikate izdaje putem ovlaštenih tvrtki i do sada je izdano oko 450 certifikata u 56 zemalja svijeta. U slučaju "Hrvatskih šuma" taj je certifikat izdala tvrtka Woodmark Soil Association iz Velike Britanije.

Certificiranje šuma u "HRVATSKIM ŠUMAMA"

"Hrvatske šume" su aktivno uključene u proces certifikacije od 2000. godine. U početku su nositelji certifikata bile pojedinačne uprave šuma, da bi kasnije u sklopu toga procesa HŠ obavile certifikacijski pregled cjelokupne površine kojom gospodare. Na osnovi toga izdan je zajednički certifikat za cijelu grupu koja se sastoji od 16 članova (Uprava šuma - Podružnica).

Izdavanjem zajedničkog certifikata prestaju važiti četiri pojedinačna certifikata koji su bili izdani za Vinkovce, Delnice, Zagreb i Bjelovar.

Jedinstveni broj certifikata je SA - from/coc - 1212, on vrijedi za sve Uprave šuma - Podružnice i na njega će se pozivati svi daljnji prerađivači drva koji su sirovinu nabavili od "Hrvatskih šuma". Isti je obnovljen na još pet godina i ima važnost od 17. 10. 2012. do 16. 10. 2017. godine.

Korištenjem certifikata, FSC zaštićenog znaka i COC broja je strogo regulirano pravilima FSC-a i zabranjena je svaka zloupotreba.

GRUPNI SUSTAV CERTIFIKACIJE ŠUMA

U "Hrvatskim šumama" je organiziran grupni sustav FSC certifikacije šuma. U tom sustavu ovlašteni certifikator prenosi na grupnog upravitelja ("Hrvatske šume") koji onda osigurava svojim internim sustavom da se svi članovi grupe (uprave šuma - podružnice) pridržavaju FSC standarda. Grupni sustav FSC certifikacije u HŠ je trenutačno najveći u svijetu. U tom slučaju ovlašteni certifikator (S.A. Woodmark) obavlja monitoring cijele grupe i povremeno slučajno odabranog člana. Ime ove sheme je "Hrvatske šume" - grupna shema za FSC certifikaciju šuma (HŠ - GS).

ZAKLJUČAK

Neophodno je intenzivnije razminiranje miniranih šumskih površina. Iz ove Informacije je vidljivo kako je na području Uprave Šuma Podružnica Osijek, u razdoblju 1999. - 2015. godine, razminirano ukupno 20.932.954 m². Za taj obim posla je utrošeno ukupno 153.175.445 kn (od toga je samo u 2015. godini utrošeno 5.092.664 kn). Ovakav tempo razminiranja šumskih površina je veoma spor i za razminiranje je ostalo još 8.897,35 ha šumskih površina (samo za područje UŠP Osijek). Sukladno prethodno navedenom neophodno je pronaći nove izvore financiranja za razminiranja miniranih šumskih površina kako bi se taj tempo ubrzao, te se predmetnim površinama moglo početi neometano gospodariti.

Sva marginalna poljoprivredna zemljišta na području Županije trebalo bi privesti šumskoj kulturi, kao dugoročni program koji bi osim dinamike pošumljavanja, trebao sadržavati i izvore financiranja radova pošumljavanja izvan propisa osnova gospodarenja. Na taj bi se način povećala šumovitost naše Županije koja je ispod državnog prosjeka.

Prilikom održavanja edukacija potrebno je skrenuti pozornost na čuvanje šuma, te tu moralnu obvezu prenositi na što veći broj građana. Ovu akciju je nužno početi provoditi od najranijeg doba (vrtić, predškole, škole) u suradnji s ekološkim odjelima pojedinih Podružnica, a što je pokrenuto prilikom održavanja edukacija po školama u 2013. godini (Škola u šumi).

Programom ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. - 2020. godine predviđene su i mjere za razvoj šumarstva, a to su: Mjera 4. Ulaganja u fizičku imovinu u kojoj je moguće ulaganje u šumsku infrastrukturu vezano za razvoj, modernizaciju ili prilagodbu poljoprivrede i šumarstva i Mjera 8. Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma u kojoj se potpore mogu ostvariti za: ulaganja u poboljšanje otpornosti i okolišne vrijednosti šumskih ekosustava, ulaganje za konverziju degradiranih šumskih sastojina i šumskih kultura i uspostavu i uređenje poučnih staza, vidikovaca i ostale manje infrastrukture, ulaganje u šumarske tehnologije te u preradu, mobilizaciju i marketing šumskih proizvoda.

Kao korisnici ovih mjera mogu se javljati šumoposjednici, trgovačka društva i druge pravne osobe koje sukladno Zakonu o šumama gospodare šumama i šumskim zemljištima u vlasništvu Republike Hrvatske, udruženja šumoposjednika, jedinice lokalne samouprave, te udruge civilnog društva i druge pravne osobe aktivne u zaštiti prirode.

Korisnici u provedbi mjera imaju mogućnost ulagati u: šumsku infrastrukturu, konverziju degradiranih šumskih sastojina i šumskih kultura, kupovinu strojeva, alata, uređaja i opreme, proizvodnju biomase, izgradnju skladišnih kapaciteta za zaštitu i sušenje drvnih proizvoda, te za marketing šumskih proizvoda. Iz svega nabrojanog je razvidno kako potencijalni korisnici mjera imaju na raspolaganju veliki izbor za ulaganje u šumarstvo.

Koristeći ove mogućnosti ulaganja u sektor šumarstva u znatnoj će se mjeri popraviti uvjeti poslovanja korisnika potpore. Na ovaj način se otvaraju mogućnosti do dolaska sredstava za ulaganje u proces proizvodnje u kojem će se poslovanje korisnika u znatnoj mjeri pozitivno promijeniti.